

Flere unge voksne røyker av og til

Antall unge voksne som røyker av og til har aldri vært høyere, ifølge en ny undersøkelse fra Folkehelseinstituttet (FHI).

Hvert år siden 1973 har nordmenn blitt spurt om sine røykevaner. I fjor svarte nær null prosent av unge voksne i alderen 16 til 24 år at de røykte daglig, mens andelen som røyker av og til aldri har vært høyere, viser rapporten *Tobakk i Norge* fra FHI.

19 prosent blant menn og 13 prosent blant kvinner, svarer at de røyker av og til, viser rapporten.

– Det er nærliggende å tro at denne fordelingen i en viss grad reflekterer at av og til-røyking blir regnet som mer akseptabelt enn dagligrøyking, sier Tord Finne Vedøy, forsker ved FHI.

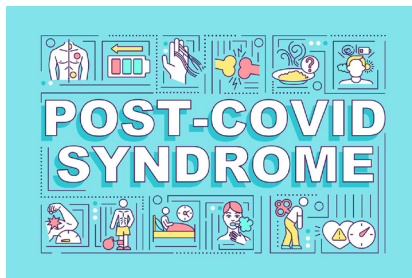
For voksne i alderen 16 til 74 år har andelen som røyker av og til ligget stabilt på rundt 10 prosent fram til 2010 – og har vært lik for kvinner og menn. I løpet av de siste ti årene kan det se ut som andelen som røyker av og til har sunket noe, skriver FHI. Andelen regelmessige røykere for voksne i denne aldersgruppen var i fjor på 15 prosent.

Snus, som lenge var et produkt som nesten utelukkende ble brukt av menn, har i senere år blitt populært blant kvinner. I fjor svarte 20 prosent av voksne menn i alderen 16–74 år at de brukte snus daglig, mens ytterligere fem prosent brukte snus av og til. For kvinner var de tilsvarende andelenene åtte og tre prosent.

Antallet regelmessige snusbrukere (daglig eller av-og-til) i alderen 16–74 år anslås til noe over 500 000 menn og 200 000 kvinner. Fra sommeren 2021 til sommeren 2022 brukte disse i snitt 4,6 kilo snus hver.

Andelen unge menn (16 til 24 år) som bruker snus daglig var i 2022 rundt 25 prosent, mens andelen unge kvinner var 15 prosent.

Long-covid også hos ikke-smittede

En norsk studie blant ungdom avdekket at både koronasmittede og ikke-smittede kunne få long-covid, melder NTB. Diagnosen er ikke hensiktsmessig, konkluderer forskerne.

En gruppe på rundt 500 unge mellom 12 og 25 år danner grunnlaget for studien, skriver Aftenposten.

Etter grundige undersøkelser avdekket forskerne long-covid hos halvparten dem som hadde vært smittet. Overraskende nok fant de samme resultat blant ungdommene som ikke hadde vært koronasmittet.

– Studien vår viser faktisk at med dagens definisjon på long covid kan man få symptomer uten å ha hatt infeksjon med koronaviruset, sier professor Vegard Bruun Braatholm Wyller, som har ledet studien.

Han sier studien viser at dagens definisjon på long-covid ikke er hensiktsmessig.

Forskernes hovedkonklusjon er at smitte av covid-19 spiller en rolle for noen plager, som smak, lukt og til dels slitenhet. Men for de fleste plagene er det andre ting som betyr mer.

Forskeren presiserer at det er viktig å akseptere at en plage er en plage, uavhengig av hvorfor den oppstår.

– Vi kan ikke be pasientene ta seg sammen eller tenke annerledes. Men skal vi gjøre noe med disse plagene, må vi vite mer om årsaken. Nå er vi et skritt nærmere, sier Bruun.

– Stor sannsynlighet for at Legelisten.no ikke fungerer

– Utgangspunktet er at nettstedet skal hjelpe pasienter med å finne en god fastlege, men det er stor sannsynlighet for at det i mange tilfeller ikke fungerer så godt til det formålet, sier forsker Øyvind A. Bjertnæs til Den norske legeforening, ifølge forskning.no. Bjertnæs er sosiolog og forsker på helsetjenesten ved Folkehelseinstituttet (FHI).

Hvor gode eller dårlige vurderinger fastleger får på Legelisten.no, stemmer lite overens med FHIs pasientundersøkelse, ifølge ny studie.

Legelisten.no ble etablert for over ti år siden for å gjøre det enklere å velge en god fastlege. Pasienter kan gå inn og gi fastlegen stjerner og legge inn kommentarer. (Legelisten.no omfatter også tannleger, psykologer, kiropraktorer, sykehjem og en lang rekke spesialister.)

Pasientenes vurderinger av fastlegers egenskaper spriker. Det var liten eller moderat sammenheng mellom Legelisten.no og Folkehelseinstituttets pasientundersøkelse.

Særlig når det gjaldt fastlegers egenskaper var det svakt til moderat samsvar mellom Legelisten.no og spørreundersøkelsen.

Nesten halvparten av fastlegene på Legelisten hadde færre enn ti vurderinger. For disse legene var samsvaret ikke betydelig.

– Det er en svakhet som skaper stor statistisk usikkerhet, sier Bjertnæs i en omtale av studien på legeforeningens nettsider.

Blant leger som hadde ti eller flere vurderinger, var samsvaret i de to undersøkelsene høyere.

På Legelisten.no har over 76 000 pasienter lagt inn bedømmelser av fastleger de har eller har hatt.

I FHIs nasjonale undersøkelse av pasienterfaringer deltok nær 19 000 tilfeldig utvalgte pasienter i 2021.

Forskerne har så plukket ut 46 fastleger som ble vurdert i begge undersøkelsene. Og sammenlignet hvordan fastlegene kommer ut på Legelisten.no og i FHIs pasientundersøkelse.